

18.11.2013.

Innarluutillit pillugit Siunnersuisoqatigiit ulloq 15. november 2013 ataatsimiinnerannit imaqarniliaq.

Peqataasut:

Karin Pedersen Thorsen, forkvinde, Nuuk

Helene Josefsen, Nuuk

Mijuk Miunngi, Tasiilaq (tidl. Ittoqqortoormiut)

Jørgen Jeremiassen, Paamiut.

Eli Abelsen, tullersort, Tasiilaq peqataangilaq ilaasinnaanani nalunaarnikuugami

Ingerlatsivimmit:

Arnajaraq Eldevig, imaqarniliortoq

Saqqummiisut: Vivi Christiansen, meeqqanut ilaqutariinnullu immikkoortoraq, Flemming Enequist aamma Susanne Møller Piareersarfimmit.

Ullormi Qulequtaq: Tarnikkut innarluutilli meeqqat atuarfiini periarfissaat.

1. Ullormut oqaluuserisassat akuerineqarnerat, ullormut oqaluuserisassat akuerineqarput.

2. Nalunaarutit. Siulittaasup ulloq 17. oktober ataatsimiinnerup tassangaannaq unitsinneqarnera ajuusaarutigaa.

Ingerlatsivimmit:

- Nalunaarutigai: suliffiup nalaani ajunngitsorsiat, innuttaasunik ataatsimiititsinermut atatillugu aningaasartuutit, siunnersuisoqatigiit ilisarnaatissaat, ukiumut ataasiarluni illoqarfinni allani ataatsimiittarnissaq ingerlatsivimmit misissorneqarpoq.

- Ataatsimiigiaqqusineq pisassaaq ataatsimiinnissaq ullunik 14-nik sioqqullugu imaluunniit pisariaqartitsineq naapertorlugu innarluutillit pillugit siunnersuisoqatigiinnut malittarisassaaq naapertorlugu, tassani erseqqissarneqassaaq pisariaqartitsineq naapertorlugu sivikitsuinnaaq iluani ataatsimiigiaqqusisoqartarsinnaammat erngiinnaq suliarisariaqartumik suliasamik takkuttoqaraangat

3. Ilisimatitsissutit:

3. A. tusaatissatut tiguneqarpoq, siulittaasup nalunaarutigaa, utoqqaat pillugit siunnersuisoqatigiit siulittaasuat attavigineqarsimasooq qanimut suleqatiseralugu.

4. Ullormi qulequtaq: Tarnikkut innarluutillit meeqqat atuarfianni periarfissaat.

- Saqqummiisooq siulleg: Vivi Christiansen, meeqqanut ilaqutariinnullu immikkoortortameersoq.

Vivip meeqqat inuusuttullu meeqqat atuarfianni atuarunnaartut kommunimi periarfissaat tamaasa pillugit saqqummiussassamik sanasussaavoq. Paatsoortoqarsimanerali pissutigalugu taamaallaat paasissutissat Nuummut tunngasuinnaat suliarisimavai.

- Oqaatigineqarpoq tarnikkut innarluutilinnut peiarfissaasooq "Kammagiit" taamatullu autistinut ornittagaq "Pakkut". Oqaatigineqarpoq Kammagiinni meeqqanut 12-niik 25-nut ukiulinnut 18-nut inissaqartoq. "Pakkut" –nut utaqqisoqarpoq.

- Karin atuarfik pillugu peqqussummut tunngasumik apeqquteqarpoq. Meeqqat atuarftut innarluutillit sunngiffimmi atuartitsinermut nuunneqartarput meeqqat atuarfiat naammassingaangamikku.

- Susanne oqarpoq Paartup Ilinniartitaanermut naalackersuisoqarfimmeersoq autismertut pillugit Ilulissani ataatsimeersuartoqarmat siorna paasititsissutigisimagaa kommuni pisussaasooq meeqqanik atuartitsinissaminut taakku soraarummeersinnaanngorlugit, aamma taanna soorlu autismertunut atuuppoq. Nasuiaavoq autistertut soorlu silassorissusaat akornguteqanngitsoq taamaallaalli pisariaqartilaaginnaraat

- sivisunerusumik piareersarneqarnissartik soraarummeersinnaanngornissaminnut karakteereqarlutik.
- Karin oqarpoq misilittakkani naapertorlugit tamanna piviusunngorsimanngitsoq ilisarisinnaanngilaa kommuni atuartitsisussaasoq taakku soraarummeersinnaanngortillugit tusarnikuunerarpaa meeqqat meeqqat atuarfianniik anisimasut karakteereqaratik, sunngiffimi atuartitsinermut nuunneqartartut. Tarnikkut nappaatillit taannaannaq periarfissarisarpaat, nammineq isummani naapertorlugu.
  - Susanne oqarpoq, meeqqat sivisunerusumik atuarnissaat periarfissaasoq, soorunami soorlu iloqiak qaqugorsuarmut atuartinneqarsinnaanngilaq soraarummeernissaanut piareersiillugu, piviusorsiorporli aturfik meeqqanik atuartitsisariaqartoq taakku karakteereqarlutik soraarummeersinnaanngornissaat tikillugu. Nunaqarfinni meeqqat assersuutissaapput taakku atuarnerat sivitsorneqartarpoq nunaqarfimmi ilikkarsimasaat ingerlaqqinnissaannut amingartarmata.
  - Karin isumaqarpoq kommunip atuartitsinermut peqqussut naammassisimanngikkaa, soorlu Susannep maannakut atuuttut pissutsit pillugit oqarnera ilumoorpat.
  - Helenep angajoqqaq autismertumik qitornalik oqaloqatigisimavaa qitornaminik inissarsissussisimasoq ADHD-ertunut naatsorsuussami, sivisuumik ikiorneqarsimanngeriarluni. Angajoqqaq isumaqarpoq naapertuutinnitsoq qitornani ADHD-ertut eqqisiviitsut akornannut inissinneqarmat.
  - Karinip tusarusuppaa kommuni meeqqanut inuusuttunullu tarnkkut innarluutilinnik sunik neqeroorutissaqarnersoq aamma Kammagiit sunut qanorlu naatsorsuussaansersoq? ADHD-ertut autistertullu tassunga inissinneqartarpat?
  - Vivi nassuiaavoq oqarluni Kammagiit nutaajusoq, taamatullu meeqqanut inuusuttunullu innarluutilinnullu tamanut naatsorsuussaasoq. Malugineqareerpoq ADHD-ertut autistertullu immikkut katsorsarneqartussaasut aamma imikkoorlutik immikkoortortaqartussaapput. Kammagiit nutaajuvoq piffissallu ingerlanerani ilusissani atijartuaartussaavaa.
  - Jørgenip tusarusuppaa Paamiuni taamaattoqarnersoq.
  - Vivi akivoq oqarluni eqqaamasani naapertorlugit Paamiuni soqanngitsoq.
  - Karinip tusarusuppaa qassit Kammagiinnut inissinneqarsimanersut. Isumaqarami angajoqqaatut Kammagiinniittut ataasiinnaq Vivi oqaraluartoq 18-nut inissaqartoq, malugisimavaa taamaallaat aalajangersimasumik meeqqat 4-5-t tassaniittartut. Tamaattoqarmat nammineq isummani naapertorlugu aaqqissuussineq ingerlalluanngilaq. Isumaqarpoq misissorneqartariaqartoq kommunip innarluutilinnut sullviutai suunersut aamma taakku siunertaat sullitassaallu allaaserineqartariaqartoq kiisalu paasiniartariaqartoq meeqqat qassit inissaqartinneqarnersut aamma ornittakkanik/angerlarsimaffinnik qasserpiaat atuisuunersut. Paasissutissat siunissami iliuusissanut tamakkiinerusumik pitsaanerusumillu atorneqarsinnaalissapput.
  - Vivi oqarpoq Dea (Kammagiinni pisortaq) qassit aggetarnerat pillugu allattuisarsimagaluartoq.
  - Siunnersuisoqatigiit kommuni kaammattorusuppaa misissoqqullugu kommunimi innarluutilinnut ornittakkat suunersut aamma siunertat allaasereqquneqarput sullitallu kiisalu takussutissiissutigeqquneqarpoq meeqqat qassit inissaqartinneqarnersut taamatullu ornittakkat ataasiakkaat qassinik atorneqartarnersut. Paasissutissat siunissami iliuusissanut tamakkiinerusumik pitsaanerusumillu atorneqarsinnaalissapput.
  - Aamma siunnersuisoqatigiit kissaatigaat kommunimi innarluutilinnut ornittakkat allattorneqassasut.

18.11.2013.

- Arnajaraq neriorsuivoq allattorsimaffimmik nassiussisoqarumaartoq ataatsimiinnermi imaqarniliamut ilanngullugu.
- Siunnersuisoqatigiit aalajangerput tulliani ataatsimiinnermi qulequtarineqassasoq autisme aamma ukiuni tulliuuttuni sisamani sulinissamut atatillugu pingaarnersiuisoqassasoq suliarineqartussanik allattorlugillu.

Tulliulluni saqqummiussivoq Piareersarfiit Sulisut

- Pisortaqarpoq
- Ilinniartitsisut 7-t
- Siunnersortit 5-t
- Allaffimmiut pingasut, ilinniartoq ataaseq, pedel 1 aamma igaffimmi/kantiinami sulisut marluk.

Piareersarfiit neqeroorutigisarpaat:

- Ilinnialerusuttunut ilitersuineq
- Ilinniartunik siunnersuineq aamma taakkunannga aqutsineq
- Ilinniartit tamaasa pillugit ilitersuineq
- Piginnaanngorsarnissamut ilitersuineq aamma ilinniagassamik qinersinermut
- Sullivinni ingerlaqqinnissamut
- Tamanut siunnersuineq annermik sualummillu isigalugit: inuusuttut suliffissrsiortut 15-niik 29-nut ukiullit
- Ilinniaqqinnissamut siunnersuineq
- Inuutissarsiutigiligassamut ilinniartinnut piginnaanngorsaaneq (AEU)
- Ilinniarnertuunngorniartinnut ilinnialernissamut piginnaanngorsaaneq -FA
- Neqeroorutit atuagarsornermut tunnganngitsut: Piorsaavik, højskolinut innersuussinerit, sulinermut sungiusarnerit sualummik immikkut aqqissuutamik ingerlanissanut.
- Ataasiakkaat Piareersarfinnut saaffiginnittut iperarneqarneq ajorput ilinniartitarsimangippata. Ilinniartut ataasiakkaat ingerlanissaat aalajangersarneqartarpoq inuttaa aallaavigalugu, inuit ADHD-ertut, Autismertut, timikkut innarluutillit allamillu innarluutillit ilinniarnissaat pilersaarusiunnissaat periarfissaavoq ataasiakkaat pisariaqartitaat tunngavigalugu, aamma qaqqiviit elevatorillu isumagineqareertarput.
- Siunnersuisoqatigiit: Tasiilami Ittoqqortoormiini elevatorerpa?.
- Tasiilami rullestolertunut tulluussaasoqarnikuuvoq, Ittoqqortoormiini qanoq innersoq nalunaa init mikimmata.
- Peqatanik eqqaamaqquneqarpoq Piareersarfiit specialklasseqarneq ajormata, soorunami anguniartariaqarpoq atuartut tamarmik qaffasinnerusunik karaktereqartarnissaat.
- Aamma naqinnernik takunnissinnaangitsut ikiorniarlugit ineriartortitsisoqarpoq ilaatigut it- rygsæk atorlugu, ineriartortitsisoqarpoq oqaatsit nipaatorlugit ilinniartitsisoqarluni, taanna aningaasalerneqareerpoq aallartinneqassagatinneqarporlu ukioq ataaseq marlulluunniit ingerlareerpatat. Suleqatit amerlapput Danmarkimi aammatikkuarusunneqarpoq inuit ataasiakkaat ilinniartinneranni suulluunniit pineqarsinnaammata.
- Piareersarfiit suliffissarsiuussarfik, Inunnik Isumaginniffik (ikorsiissutinik tunniussisarfik) meeqqat atuarfiat, teknikkikkut atuarfiit, Piorsaaviillu suleqatiginikuaat.

18.11.2013.

- Miijuk oqarpoq Tasiilamut noqqammerluni Ittoqqortoormiiniik.
- Helene oqarpoq angajoqqaarpasuit Piareersarfiit neqeroorutaat lisimangikkaat.
- Susanne oqarpoq tamatumunnga pissutaasoq taassuma siunnersuisarfiunera. Piareersarfiit inunnik isumaginniffiunngilaq. Soorlu inuk ADHD-ertoq Piareersarfinni immikkut aqqissuussamik ingerlasinnaavoq. Piareersarfiit angajoqqaanut ikiuunneq ajorput. Sullissisup tamanna suliassaraa (soorlu inersimasunik Isumassuivimmi)
- Karin: soraarummeersimanissaq arlaannut piumasaqaataava?
- Susanne: Naamik. Inuk Piareersarfinnut saaffiginnippat, taava saaffiginnittoq piffissamik tunineqartarpoq sullissisumik oqaloqatiginninniassammat, sullissisup paasiniassavaa suna pineqarnersoq. Tamatuma kingorna saaffiginnittoq ilitersuisussavimminut innersuunneqartarpoq. Inummut tunngasut paasissutissat siunnersortimut ingerlateqqinneqartarput kingornalu sullissup paasinaalluni saaffiginnittoq oqaloqatigisarpaa. Akuersisartunut suliaq ingerlateqqinneqartarpoq paasiniarlugu ataasiakkaat pitsaanerpaamik ingerlavissaminut sumut innersuunneqassanersut.
- Karin: nuannaarpoq taama tusarlerneqarami
- Susanne: Inuit tarnikkut nappaatillit soorlu ADHD-ertut aamma autismertut Piareersarfinniinnertik nuannarisarpaat tassani aqqissuussamik ingerlasoqartarmat, isumaqatigiissutit sinaakkutillu tunngavigalugit il.il.
- Arnajaraq: sumi arlaanni paasissutissanik peqarpa?
- Susanne: Naamik, amerlasuut isumaqartarput Piareersarfinni taamaallaat AEU ingerlanneqartartoq, siunnersuisarfiuvorli.
- Helene: apeqqutigaa autismertunut pilersaarut
- Karin: Sullissisumi ingerlanerluttoqarpoq. Sullissisoq pikkorinnerulertariaqarpoq innuttaasunut paasissutissiinissaminut pisinnaatitaaffiit periarfissallu pillugit.
- Susanne: Siunnersorli sullissisorlu oqaloqatigiinnerusariaqarput.

Meeqqat atuarfiata kingorna tarnikkut nappaatillit periarfissaat pillugit oqallinneq. Siunnersuisoqatigiit isumaqarput Piareersarfiit pissanganartorpassuarnik saqqummiussisut. Isumaqatigiissutigineqarporli innarluutilinnut sullissisut innarluutillit periarfissaannik ilisimasakippallaartut. Isumaqarput saqqummiisoq siulleq pissarsivigineqarpallaanngitsoq, tamannali pissuteqarpoq, sullissisoq isumaqarsimammat Nuummut tunngasuinnarnik saqqummiussisalluni. Neriutiginerpoq kommunimi innarluutilinnut sullissiviit allattorsimaffiannik pisoqarsinnaajumaartoq.

4. Apeqquteqaatit

Jørgen: Jørgenip paaserusuppaa innarluutillit atisanut/kamippannut tapiiffigineqarnissaannut aalajangersakkat suunersut? Tusarnikuusimanerarpaa ukiumut ataasiaannarluni tapiisoqartartoq. Tamanna akuersaaruminaatsutut isigaa.

- Paamiutni niuertarfinni tummeqqat/isaariat innarluutilinnut tulluussagaanngillat aamma innuttaasunut isigiarsuttunut. Paaserusuppaa siunnersuisoqatigiit aqqutigalugit tamakku oqallisigineqarsinnaanersut.
- Jørgenip paaserusuppaa siunnersuisoqatigiinni ilaasortat visitkortinik peqalersinnaanersut
- Jørgenip paaserusuppaa Arsummi innarluutileqarnersoq

18.11.2013.

- Karinip ilanngullugu oqaatigaa naliginnaasoq innarluutillit nalunaarsorneqarsimanerinsa pissarsiariuminaattarnerat.

5. Tarnikkut innarluutillit meeqqat atuarfianni atuareernerup kingorna periarfissaat. Karinip erseqqissarpaa nalilersoruminaatsoq paaseqqaartinnagu innarluutillit qassit pineqarnersut.

Siunnersuisoqatigiit kissaatigaat ingerlatsivik kommunimi tamarmik innarluutilinnut ornittakkat/paaqqinnittarfiit qassiuneri naatsorsorneqassasut.

Naatsorsuumiittariaqarput pineqartuni sulisut amerlassusaat, siunertat aamma sullitassat kikkuneri.

Siunnersuisoqatigiit assersuutigalugu paasinikuaat, meeqqanut inuusuttunullu innarluutilinnut angerlarsimaffimmi 18-nut inissalimmi taamaallat meeqqat 4-5-t ullormut takkuttartut.

Siunnersuisoqatigiit isumaat naapertorlugu tamanna ersiutaavoq ornittakkat ataasiakkaat sullitaasa, sulisussat amerlassussaasa siunertallu nakkutigernerunissaannut. Taamaasiornikkut innarluutilinnik sullissinerup iluani pitsanngorsaasoqarsinnaavoq inunnullu innarluutilinnut neqeroorutit pitsanngorsarlugit.

Siunnersuisoqatigiit kommuni ataatsimiititarlu kaammattorpaat pilersaarusionerluarnerooqqullugit

aamma innarluutilinnut politikkiortariaqartartut pitsaanermik meeqqat inuusuttullu tarnikkut

innarluutillit ilinniartarnissaat eqqarsaatigalugu. Sualummik ajornakusoortarpoq meeqqat

inuusuttullu tanikkut innarluutillit taagorneqartut, nappaataasa suunerisa paaseqqaartarnissaat.

Allamik periarfissaqanngillat taamaallaat sunatik paarineqarnissaat periarfissaavoq.

Siunnersuisoqatigiit malugisimavaat meeqqat inuusuttullu nappaataasa suuneri

misissupallanneqarnerusartoq. Assersuutigalugu paasineqajaarnerusarpoq ADHD-ertut imaluunniit

Autismertut. Meeqqat inuusuttullu nappaataasa suuneri paaseqaraangata

iliuuseqartoqarsinnaanngortarpoq tulluussakkanik. Meeqqat inuusuttullu tarnikkut innarluutillit

angajoqqaarput ernummateqartunik toqunissaminnut imaluunniit meeqqaminnik innarluutilinnik

paarsinnaajunnaarnissaminnik ernumasunik. Meeqqat inuusuttullu taakku ilinniagaqarneq

ajorput. Meeqqat inuusuttullu taakku ulluni naliginnarni inuiaqatigiinnilu inooqataanissaminnut

ilinniartinneqarneq ajorput.

Siunnersuisoqatigiit kommuni ataatsimiititarlu kaammattorpaat innarluutilinnut politikki

meeqqat tarnikkut innarluutillit inooqataanissamut sungiusarneqarneq ajortut ilannguteqqullugit.

Siunnersuisoqatigiit maluginiarpaat Kommuneqarfik Sermersuup inuit annertuumikinnarluutillit

kommunimiit aallartittaraat imaluunniit nunanut allanut aallartittaraat. Siunnersuisoqatigiit

paaserusuppaat pitsaaneruseqarneq aqqiisoqarsinnaannginnerusarpoq kommunip iluani

pisariaqartinneqartunik neqeroorutinnik pilersitsinikkut.

Tamalaat

Misissorneqassaaq siunnersuisoqatigiinni ilaasortat sermersuup iluani

emailtaartinneqarsinnaanersut.

Miijuksip emaileraa mm90@outlook.dk

Heleneq tusarusuppaq siunnersuisoqatigiinni ilaasortat angallattakkanik qarassiartaarsinnaanersut

(soorlu Aningaasaateqarfiit akiligaannik).